

BOREC 709-711, LXVI/2014

AVTORSKI IZVLEČKI
★
AUTHORS' ABSTRACTS

PARTIZANSKO GIBANJE V BRKINIH IN SLOVENSKI ISTRI

Članek podrobno opisuje zgodovino in dinamiko partizanskega gibanja v Brkinih in slovenskem delu Istre, od zametkov v prvi polovici septembra 1941, ko se je na Mokrcu zbrala Dolganova četa, ki je z Notranjske čez snežniške gozdove prispela v Brkine, prek prve bitke z italijansko vojsko aprila 1942 na Nanosu, ustanovitve Brkinske čete pod vodstvom komandirja Karla Masla in po kapitulaciji Italije Brkinske brigade pod vodstvom komandanta Lojzeta Masla, do preoblikovanja te enote po oktobrski nemški ofenzivi 1943 v Istrski odred, ki je bil v času stalnih reorganizacij dodeljen enotam 14. 15. in 18. divizije, septembra 1944 pa je postal bataljon, ki je deloval do zaključka partizanskih operacij v Trstu maja 1945. Operativno območje Brkinskega oziroma Istrskega odreda je zajemalo kraške pokrajine in grebene med Čičarijsko planoto s Slavnikom in Žabnikom, med Pivko in Brkini, Vremsko dolino, Šilentaborjem ter Gradiščem. Bojne cone so vključevale Brkine, Pivko in Istro, kjer so potekale pomembne oskrbovalne povezave med Postojno, Trstom in Reko iz Padske nižine in Kvarnerskega zaliva skozi Postojnska vrata v Podonavje, Srednjo Evropo in na Balkan. Težišče delovanja so bila ozka grla železniške komunikacije na posameznih odsekih med Divačo in Pivko, Pivko in Reko ter Divačo in Puljem za oskrbo sovražnih enot, prevoz boksitne rude iz Pazinskega bazena ter premoga iz Labina in Raše v nemški rajh. Članek je opremljen s fotografijami iz Muzeja novejše zgodovine Slovenije. Posebno poglavje članka je tudi politično gibanje v okrožju Brkini – Slovenska Istra ter mednarodni, ne le nacionalni pomen partizanskega gibanja v tem območju, ki je v zgodovinopisju prepogosto prezrt.

KLJUČNE BESEDE: *NOB, Brkini, Istra, Brkinski odred, Istrski odred, antifašizem.*

THE PARTISAN MOVEMENT IN BRKINI AND THE SLOVENIAN ISTRIA

The article provides a detail description of the history and the dynamics of the partisan movement in Brkini in Slovenian Istria from its inception in the first half of September 1941, when the Dolgan Company gathered on Mokerc, having arrived to Brkini from Notranjska through the Snežnik forests. It gives an account of the first battle with the Italian army in April 1942 on Nanos, the establishment of the Brkini Company under the leadership of Commander Karlo Maslo and, after Italy's capitulation, the Brkini Brigade under the leadership of Commander Lojze Maslo, the transformation of this unit after the 1943 German offensive into the Istrian Detachment, which, during the time of constant reorganisations, was allocated to the units of the 14th, 15th and 18th Division, and finally became a battalion in September 1944, operating until the end of partisan operations in Trieste in May 1945. The operational area of Brkini or the Istrian Detachment encompassed the Karst regions and the ridges between Čičarija Plain with Slavnik and Žabnik, between Pivka and Brkini, Vremska Valley, Šilentabor and Gradišče. The combat zones included Brkini, Pivka and Istria, with important supply routes running between Postojna, Trieste and Rijeka from the Po Valley and the Kvarner Gulf through the Postojna Gate into the Danube region, Central Europe and the Balkans. The focus of their operation was on the bottlenecks in railway communication on certain sections between Divača and Pivka, Pivka and Rijeka and Divača and Pula used to supply enemy troops and transport bauxite ore from the Pazin basin and coal from Labin and Raša to the German Reich. A special section of the article is dedicated to the political movement in the district of Brkini – Slovenian Istria, and the international, not only the national significance of the partisan movement in this region, which is too often overlooked by historians. The article contains photos kept by the National Museum of Contemporary History.

KEY WORDS: *National Liberation Struggle, Slovenian Istria, Brkini Detachment, Istrian Detachment, antifascism.*

APAŠKA DOLINA V LETIH 1941–1945

Članek predstavlja zanimivi vidik zgodovine Apaške doline med drugo svetovno vojno. Apaška dolina je bila v svoji zgodovini, pravzaprav do konca druge svetovne vojne, večinsko naseljena z nemško govorečim prebivalstvom, podobno kot t. i. kočevski nemški jezikovni otok. Zato tudi ne preseneča, da je večinsko prebivalstvo v obravnavanem obdobju agitiralo pretežno za okupatorja. Še posebej sem predstavil delovanje Štajerske domovinske zveze na tem območju, ki je organizirala veliko javnih shodov v podporo tedanjemu okupatorskemu režimu, prav tako je bila dejavna na kulturnem in družbenem področju, še posebej na območju Apaške doline. Za glavni vir sem vzel časnik *Marburger Zeitung*, ki je veljal za nemški propagandni časopis. V članku sem tako poskušal celovito prikazati dogodke na različnih področjih družbenega življenja na tem območju. Prav tako sem prikazal partizansko gibanje v letu 1944, ki pa na tem območju ni bilo zelo dejavno.

KLJUČNE BESEDE: *Apaško polje, druga svetovna vojna, Štajerska domovinska zveza, apaški Nemci.*

DUŠAN ŠČAP

APAČE VALLEY BETWEEN 1941 AND 1945

The article presents an interesting aspect of the history of the Apače Valley during WWII. All until the end of WWII, the Apače Valley was settled by a German-speaking majority in a way similar to the so-called Kočevje German language island. In view of the above, it is not surprising that in the period under consideration the majority population agitated for the enemy. I focused especially on the operation of the Styrian Patriotic Alliance in this area. The Styrian Patriotic Alliance organised many public gatherings in support of the occupation regime, and was also active in the cultural and social field, especially in the area of the Apače Valley. My main source was the *Marburger Zeitung*, which was considered a German propaganda newspaper. In the article, I thus tried to give an overall account of the events in various fields of social life in this area. I also presented the partisan movement in 1944, which was not very active in this area.

KEYWORDS: *Apače Valley, WWII, Styrian Patriotic Alliance, Apače Germans.*

HORIZONTI ZGODOVINE

Tema tokratnega bloka je vprašanje javnega zadolževanja v EU in odpisa (večinoma nelegitimnega) dolga. Objavljamo izbrana poglavja iz študije Damiena Milleta in Érica Toussainta *AAA: Revizija, odpis dolga, drugačna politika*: Sovražni sporazumi v Evropi, Nauki nedavnih ustavitvev odplačevanja in odpisov dolga, Končno zgradimo novo Evropo. Avtorja raziskujeta zlasti manipuliranje finančnih centrov in gospodarskih velesil z obrestmi, ki lahko požene države dolžnice v spiralno zadolževanje. Sistematično pregledata vzroke zadolževanja v evropskih državah, zlasti fiskalne reforme v devetdesetih letih, ki so zmanjšale davke osebam z visokimi dohodki in davke na dobičke podjetij, s čimer so nastale luknje v proračunu. Opisujeta delovanje finančnih trgov in kako se je finančna kriza s hipotekarnimi krediti in finančnimi instrumenti (CDO, CDS) razširila iz ZDA v Evropo, reševanje bank v zahodnih evropskih državah, manj znano »eksperimentalno« fazo »trojke« neposredno po krizi v vzhodnoevropskih državah (Madžarska, Ukrajina in Litva 2008, Romunija 2009), reševanje dolžniške krize v evroobmočju: Grčija, Portugalska, Španija, Irska in Italija. Zaključita s pravnim vidikom nelegitimnosti javnega dolga, prikažeta primere držav, ki so dosegle delni odpis dolga (Argentina, Ekvador, Rusija, Norveška, Islandija), svetujeta, kako je mogoče izpeljati odpis dolga in vpeljati realno možne alternativne politike.

KLJUČNE BESEDE: *finančna kriza, javni dolg, odpis dolga, varčevalne politike, fiskalne reforme, evroobmočje, Južna Amerika, CADTM, Svetovni socialni forum.*

THE HORIZONS OF HISTORY

The topic of this thematic section is the issue of public borrowing in the EU and the cancellation of (mostly illegitimate) debt. We publish selected chapters from Damien Millet and Éric Toussaint's study *AAA: Audit, annulation, autre politique: Hostile Agreements in Europe, Lessons of Recent Debt Suspension and Cancellation, Let's Finally Build a New Europe*. The authors explore especially the interest rate manipulation by financial centres and economic superpowers, which can plunge debtor nations into a debt spiral. They systematically review the causes of borrowing in European countries, especially the fiscal reforms in the 1990s, which reduced taxes on high-income earners and the corporate income tax, thus causing budget holes. They describe the functioning of the financial markets and how the financial crisis related to mortgage credits and financial instruments (CDO, CDS) spread from the US to Europe, bank bailouts in Western European countries, the less known "experimental" phase of the Troika immediately after the crisis in Eastern European countries (Hungary, Ukraine and Lithuania in 2008 and Romania in 2009), and debt crisis management in the Eurozone (Greece, Portugal, Spain, Ireland and Italy). They conclude with the legal aspect of the illegitimacy of sovereign debt, present the cases of countries that have obtained a partial debt cancellation (Argentina, Ecuador, Russia, Norway, Iceland), provide advice on how to write off debt and introduce actually possible alternative politics.

KEYWORDS: *financial crisis, sovereign debt, debt cancellation, austerity policies, fiscal reforms, Eurozone, South America, CADTM, World Social Forum.*

PARTIZANSKI UPOR DANES? GLASBENE PRAKSE NOB IN DRUŽBENA ANGAŽIRANOST

Avtorja v članku predstavljata zgodovinski, muzikološki in kulturološki pogled na revolucionarno zapuščino NOB in antifašističnega upora na prostoru nekdanje Jugoslavije. Opirata se na analizo besedil in glasbenih značilnosti partizanskih, delavskih in revolucionarnih pesmi iz časa druge svetovne vojne ter popularne glasbe, ki je črpala iz tega izročila v povojnem obdobju. Besedilo ponuja razmislek o postsocialistični sedanosti, kjer je pozornost namenjena preteklim in sodobnim rabam glasbenega izraza NOB, ikonografije in sporočilnosti, ki mnogokrat nadaljujejo oziroma oživljajo uporniško glasbeno tradicijo. Osrednji cilj je osvetliti dinamiko, s katero se je koncept uporništvu oziroma upora v glasbi spreminjal od druge svetovne vojne do danes, in način, na kakršnega je odzvanjal v uradnih diskurzih in v vsakdanjem razumevanju. Obračanje v preteklost je lahko vir emancipacije, refleksije in upora, obenem pa tudi klic h kolektivnosti in solidarnosti postjugoslovanskih svetov. In to ne zato, ker bi hoteli nazaj idealizirano preteklost, ampak zato, ker pogled v preteklost pokaže, da so nekoč že obstajale družbenopolitične rešitve, vrednote in usmeritve, ki so solidarnost, pravičnost ter pravico do dela in ustreznega zaslužka jemale kot elementarne, danes pa se z neznosno lahkostjo odpravljajo. In prav kot taka je preteklost lahko uporabljena v imaginaciji ali zahtevi po boljši prihodnosti.

KLJUČNE BESEDE: *glasba, NOB, Jugoslavija, postsocializem, družbena angažiranost, antifašizem, ikonografija, komodifikacija.*

PARTISAN RESISTANCE TODAY? MUSICAL PRACTICES OF THE NATIONAL LIBERATION STRUGGLE AND SOCIAL ENGAGEMENT

In the article, we present our view of the revolutionary heritage of the National Liberation Struggle and antifascist resistance on the territory of former Yugoslavia, intertwining a historical, musicological and culturological approach. We thus want to stir a reflection on the post-socialist and also post-capitalist(?) present and the contemporary uses of the musical expression of the partisan resistance, its iconography and message that often, but not always, continue or revitalise the musical tradition of resistance. This seems especially important in a world in which resistance practices (especially through protests) are becoming part of everyday life and the main reflection of the current moment in society and (perhaps) one of the remaining niches for articulating the relation to the technologies of power in contemporary society. We point out the meaning of contents that once importantly figured in public discourse (and in the dominant ideology, of course), but have, after the disintegration of former Yugoslavia and throughout the 1990s, become an unwanted, unimportant and superfluous “dross of the communist past”. In the post-Yugoslav present, these contents have been reinterpreted, contextualised, given meaning and (ab)used in a broad range of practices and discourses: from the commodification of the musical past, nostalgia and current political interventions to various other uses with the goal of (re-)articulating values or setting the parameters of possible alternatives to the present and imagining the past which seems to be very prone to such actions. This is also why partisan music lives in passing between alternative and mainstream cultural production. In view of the different (also very ambivalent, controversial, unexpected) invocations of this music in various discourses, we raise the question regarding the value, meaning and the mobilising potential of these contents and thematisations for the present time.

KEYWORDS: music, National Liberation Struggle, Yugoslavia, post-socialism, social engagement, antifascism, iconography, commodification.

OD (NE)UPODOBITEV TEME ABORTUSA K POSKUSOM PISANJA O SPLAVU

Ženske, ki so abortus doživele, o njem javno ne govorijo pogosto. O izkušnji splava ženske tudi zasebno večinoma molčijo. To se odraža tudi na področju vizualnih umetnosti. V zvezi s prikazovanjem splava so ostale zadržane tudi najbolj drzne avtorice, ki so poskušale v feminističnih umetniških praksah razkriti in narediti vidne najrazličnejše tabuizirane izkušnje, vezane na žensko telo. Zdi se, da predstavlja abortus tisto temo, ob kateri je znana feministična zahteva, da naj osebno postane politično, prišla najmanj do veljave. Po drugi strani predstavlja na ravni teorije in aktivizma zavzemanje za legalnost in dostopnost do abortusa eno glavnih feminističnih zahtev s področja osnovnih reproduktivnih pravic. Kajti na tem področju so ženskam tudi najpogosteje kratene temeljne človekove pravice. Čeprav je bilo o abortusu že veliko napisanega, spada splav med tiste feministične problematike, za katere se zdi, da nikdar ne nehajo biti aktualne. Pričujoči esej je eden od poskusov, kako o še vedno pereči družbeni temi razmišljati v sodobnem času, sredi Evrope, kjer je pravica do svobodnega odločanja žensk o lastnem telesu še vedno na udaru. Je poskus pisanja o vedno znova problematični temi in poskus razumevanja (ne)upodabljanja abortusa v vizualnih delih. Samo upamo lahko, da v prihodnosti ta tema ne bo več aktualna, ker bo abortus kot legalna, varna in brezplačna medicinska storitev na voljo ženskam po vsem svetu.

KLJUČNE BESEDE: *abortus, reprezentacija, neupodabljajoče, neizrekajoče, feminizem, aktivizem.*

FROM THE (NON-)REPRESENTATION
OF THE TOPIC OF ABORTION TO
THE ATTEMPTS AT WRITING ABOUT IT

Women who have experienced abortion do not often talk about it publicly. They mostly keep this experience to themselves in private, too. This is also manifested in the field of visual arts. When it comes to representing abortion, even the most daring artists who in feministic art practices tried to disclose and make visible the most various tabooed experiences related to the woman's body remained reserved. It seems that abortion is the topic where the well-known feminist demand for the personal to become political has been least enforced. On the other hand, at the level of theory and activism, arguing for the legality and accessibility of abortion is one of the main feminist activities in the field of basic reproductive rights. For it is in this field that women's fundamental human rights are most often violated. Although a lot has already been written about abortion, it belongs to those feminist problematics which never seem to lose their topicality. This essay is an attempt at thinking about this still pressing social topic in contemporary times in the middle of Europe, where the right of women to freely decide on matters regarding their own body is still under threat. It is an attempt at writing about a continually problematic topic and an attempt at understanding the (non-)representation of abortion in visual artworks. We can only hope that in the future this topic will no longer be a burning issue because abortion as a legal, safe and free medical service will be available to all women around the world.

KEYWORDS: *abortion, (non-)representation, feminism, activism.*

STANISLAV JUŽNIČ

IN MEMORIAM. STANE JUŽNIČ V ŽIVLJENJU IN ZNANOSTI

Opisujemo življenje in delo vidnega slovenskega politologa in antropologa Staneta Južniča. Njegov vzpon iz kmečkega okolja v vrhove jugoslovanske, slovenske in svetovne znanosti je vsaj sprva temeljil na izredni nadarjenosti za učenje jezikov. Njegova profesura v Bologni je opisana kot eden večjih dometov slovenskih znanstvenikov tiste dobe in je njegova dognanja razširila v svetovnem merilu.

KLJUČNE BESEDE: *Stane Južnič, politologija, antropologija, zgodovina znanosti.*

STANISLAV JUŽNIČ

IN MEMORIAM. STANE JUŽNIČ IN LIFE AND SCIENCE

The life and work of the eminent Slovene anthropologist and political sciences researcher Stane Južnič is described. His life-path from obscure farmers' region into heights of science is put into the limelight. His language virtuosity is focused as one of the key facts for his success in his early travel to England and later. His successful escape from the diplomatic office into the academic spheres is judged as one of the happiest decision of his life. His work in interdisciplinary fields of modern history and anthropology is described including his critics based in the competitive faculties of Ljubljana. His professorship in Bologna is judged as his very best step into international recognition of his work.

KEYWORDS: *Stane Južnič, political sciences, anthropology, history of science.*

MORALNI NAPREDEK – KONEC OKRUTNOSTI IN NASILJA

Članek razpravlja o ameriškem filozofu Richardu Rortyju in opozarja, da rortyjevski protifundamentalizem prav tako izrazito izpostavlja prednost svobode in enakosti pred resnico. Iskanje pravičnosti je prednostno, monopol nad resnico je njegovi hermenevtiki tuj. Ker je po svojem bistvu levičarstvo povezano z upanjem, ugotavlja, da zdajšnja levica pomeni nazadovanje, kajti pri njej gre za prednostno mesto spoznanja pred upanjem, zato v modo prihaja brezup. Na primeru *Nove zaveze* in *Komunističnega manifesta* članek analizira Rortyjevo stališče do teh dveh besedil, ki ju danes ne smemo več razumeti kot prerokbe, ampak kot zgleden vir iskanja navdiha in upanja po pravičnosti in bratstvu v tostranskem svetu. Z *Novo zavezo* in *Komunističnim manifestom* gre za množični zasuk od večnosti k prihodnosti. Hkrati gre za besedili, ki sta nam po Rortyju pomagali preseči našo surovo sebičnost in civilizirani sadizem, kljub vsem zlorabam in stranpotem, celo zločinske narave.

KLJUČNE BESEDE: *Richard Rorty, Komunistični manifest, Nova zaveza, pravičnost, resnica.*

CVETKA HEDŽET TÓTH

MORAL PROGRESS – THE END OF CRUELTY AND VIOLENCE

The article discusses the American philosopher Richard Rorty and points out that Rorty's anti-fundamentalism explicitly gives priority to freedom and equality over truth. Searching for justice has priority; a monopoly over truth is foreign to his hermeneutics. Because the Left is in its essence related to hope, he notes that the current Left means regression as knowledge has priority over hope, which is why hopelessness is coming into fashion. The article analyses Rorty's stand towards the New Testament and *The Communist Manifesto*, which should today no longer be understood as prophecies, but rather as model sources of inspiration and hope for brotherhood in this world. The two texts represent a mass turn from eternity to the future. At the same time, they are texts that, according to Rorty, have helped us overcome our brutal selfishness and civilised sadism, despite all the abuses and sideways, even the criminal ones.

KEYWORDS: *Richard Rorty, The Communist Manifesto, New Testament, justice, truth.*

NAVODILA AVTORJEM

Prispevke in drugo korespondenco pošiljajte na naslov:

Uredništvo revije Borec, Založba Sophia

Einspielerjeva 6, 1001 Ljubljana, p. p. 2691, ali na elektronski naslov:

info@zalozba-sophia.si

Uredništvo ne sprejema prispevkov, ki so bili objavljeni ali istočasno poslani v objavo drugam. Prednost imajo urejeni prispevki in v obsegu do 2 avtorskih pol. Monografske študije prijavlja izdajatelj na ločene razpise, tako da je objava študij odvisna od razpisnih rezultatov ali kako drugače pridobljenih sredstev; v vsakem primeru pa lahko založba nastopa kot izdajatelj in poskrbi za vsebinsko in tehnično realizacijo publikacije. Nenaročenih prispevkov ne vračamo. Avtorsko pravico objavljenega prispevka zadrži izdajatelj, razen če se v pogodbi drugače določi.

Prispevki naj bodo poslani v dvojni obliki: na disketi oz. CD-ROMu ter izpisu na papir po običajni pošti. Krajše oziroma zgolj tekstovne članke lahko pošljete po elektronski pošti. Datoteke naj bodo v programu Word ali podobnem. Besedili na izpisu in v elektronski obliki naj se natančno ujemata, in izogibajte se, prosimo, pošiljanju več različic besedila; ob oddaji prispevka se le-ta šteje kot končna različica.

V primeru razprav, študij ipd. člankov naj bo le-tem priložen bodisi izvleček (do 15 vrstic) ali povzetek (do 2 str.), v slovenščini in, po možnosti, angleščini. Posebej izpostavite tudi zelene ključne besede (ok. 5).

*Prispevki naj ne presegajo obsega 1,5–2 avtorskih pol (1 ap = 30.000 znakov brez presledkov), vključno z vsemi opombami in prilogami. V besedilu dosledno uporabljajte dvojne narekovaje (»...«), npr. pri navajanju naslovov člankov, navajanih besedah ali stavkih, tehničnih in posebnih izrazih, razen pri navedbah znotraj samega navedka. Naslove knjig, periodike in tuje besede (npr. *a priori*, *epoché*, *Umwelt*, *Self* itd.) je treba pisati *ležeče*. Črtica, ki povezuje strani od–do, naj bo stični pomišljaj (–), ne vezaj (-). Slikovno gradivo (fotografije itd.) naj bo priloženo posebej in označeno na način, ki ne bo dopuščal zamenjav podnapisov. Opombe naj bodo označene z dvignjenimi indeksi – nujno uporabite samooštevilčenje! Indeksi opomb naj bodo smiselno postavljeni stično za besedo oziroma ločilo.*

Načini navajanja: pri bibliografskih podatkih navedite vsaj naslednje podatke in po spodaj predloženem sistemu. Če je le mogoče, se izogibajte inicialkam pri navajanju imen avtorjev. Namesto latinskih kratic *cf.*, *ibid.*, *op. cit.* uporabljajte slovenske kratice prim., prav tam, nav. delo. Ko posamezno referenco podate prvič, navedite vse bibliografske podatke, pri nadaljnjem sklicevanju na že navedeni vir lahko le-tega smiselno okrajšate.

Navajanje knjig, zbornikov, katalogov:

- ★ Ime in priimek avtorja, *naslov knjige*, ime založbe, kraj, letnica izdaje, navedene strani.
- ★ Emile Cioran, *Zgodovina in utopija*, prev. Tanja Lesničar Pučko, ur. Zdravko Duša, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1996, str. 40.
- ★ Prim. Catherine Chaliere, »Obličje in ime«, v: Peter Kovačič Peršin (ur.), *Personalizem in odmevi na Slovenskem*, prev. Milena Šmit, Založba 2000, Ljubljana, 1998, str. 352–360.
- ★ Cioran, nav. delo, str. 31.
- ★ Prav tam, str. 49.

Navajanje člankov, neobjavljenih disertacij ipd.:

- ★ Ime in priimek avtorja, »naslov članka«, *naslov revije ali časopisa*, v katerem je članek objavljen, kraj izdajanja (za tujejezične revije), št. letnika, št. revije/časopisa, letnica (datum) izida, navedene strani.

Navajanje sekundarnih virov, povzetih oz. prepisanih citatov iz besedil nekega drugega avtorja, še neprevedenih del itd.:

- ★ Ime in priimek avtorja izvirnika, *naslov izvirnika knjige* ali »naslov izvirnika članka«, nav. v (cit. iz): ime in priimek in vsi ostali podatki knjige ali revije, v kateri so navedeni deli iz izvirnika; v takih primerih navajajte tudi avtorja prevodov citiranih odlomkov iz izvirnika oz. označite v opombi, da ste prevajalci sami. Taka opomba je smiselna tudi, kadar predlagate drugačen prevod od že publiciranega, ustajljene rabe ipd.

